

Тема. Середньовічне європейське суспільство. Три стани середньовічного суспільства.

Мета уроку: охарактеризувати структуру середньовічного суспільства, показати його складові, створити уявлення про три стани середньовічного суспільства; розвивати вміння учнів визначати поняття й терміни, аналізувати і узагальнювати історичний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями, явищами; виховати в учнів толерантне ставлення до людей.

Хід уроку

I. Організаційна частина.

II. Актуалізація опорних знань. Метод «Мозкова атака»

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Народження нового суспільного устрою.

Розповідь учителя. До кінця раннього середньовіччя в Західній Європі склався феодальний суспільний устрій. Земля джерелом багатства. Вся вона поділена між землевласниками. Феодали за отриману землю несли військову службу. Селяни, що жили на цій землі, повинні були працювати на власника землі та віддавати йому частину власного врожаю.

Робота з документом за запитаннями.

«Жодна вільна людина не змогла б прожити без сервів: ні виконати будь-якої роботи, ні зробити будь-якої покупки. Ми бачимо, що королі з прелати (вище духовенство) самі – серви своїх сервів. Серв годує господаря, який переконує, що це він годує серва. І неначе серв кінця своїм сльозам і жалем. Так дім божій, єдиний, шановний, розділений на три частини: одні моляться, інші б'ються, треті працюють. Три частини, що є сусідами, не страждають, не страждають від свого розподілу: послуги, що надаються однією з них, служать умовою для праці двох інших; у свою чергу, кожна частина бере на себе турботу про ціле.»

Запитання.

1. Як Ви розумієте хто такі серви?
2. Чи правильне твердження, що «господар годує серва»?
3. На які частини поділяється суспільство?

2. Три стани середньовічного суспільства.

Все середньовічне суспільство поділялося на три великі групи - стани з певними правами та обов'язками, закріпленими в законах держави.

В середньовічній Європі велику роль відігравали служителі християнської церкви.

Робота з історичними поняттями:

- **Станова монархія** у Франції — форма середньовічної феодальної держави, що виникла на початку XIV ст. в якій королівська влада спиралася на зібрання представників станів.
- **Сеньйор-феодалний** власник землі, котрий віддавав частину своїх земель із селянами іншому, дрібнішому феодалові, за службу.
- **Феодална драбина** - система взаємопідпорядкування всередині класу феодалів, заснована на відносинах «сеньйор — васал». На вищих «сходах» перебували найбільші, на нижчих — середні, ще нижчих — дрібні феодали. Така організація дістала назву феодалних сходів. Обумовлена така модель відносин умовним характером феодальної

земельної власності та ієрархічною структурою, що допомагала забезпечити панування феодалів в умовах відсутності сильної централізованої влади у період роздробленості.

● **Васал** — в Середньовіччі в Західній Європі феодал, що одержував земельні володіння та був залежним від іншого, більш могутнього феодала-сеньйора (сюзерена).

Робота зі схемою.

Суспільство в період середньовіччя.

Стани середньовічного суспільства		
«Ті, що моляться» духівництво	«Ті, що воюють» рицарство	«Ті, що працюють» залежні селяни
Духівництво просить Бога про милість і прощення гріхів, нагадує всім про християнські заповіді та основі віри.	Рицарство захищає суспільство зі зброєю в руках від ворогів.	Селянство забезпечує перші два стани матеріальними благами, оплачує всі їхні примхи.

Виступ учнів з повідомленнями про «Рицарський стан».

Учитель поділяє клас на дві групи та пропонує учням прочитати відповідний пункт параграфу та документ та заповнити таблицю.

«Існує багато проявів особистої кріпосної залежності. Адже частини кріпаків настільки підлеглі своїм сеньйорам, що ці сеньйори можуть розпоряджатися усім їхнім майном, мають над ними право життя та смерті, можуть кидати їх до в'язниці за в своїм бажанням – винуватих чи безвинних - і не нести за це не відповідають, хіба що перед самим Богом. З іншими поводяться

милосердніше, бо життя сеньйори не можуть нічого від них вимагати..., окрім їхніх чинів, ренти та повинностейі коли вони помирають чи одружуються на вільних жінках все їхнє майно.... Дістаються сеньйору.....і , якщо кріпак помирає немає у нього спадкоємця , окрім сеньйора, і дітям кріпака нічого не дістається , якщо вони не заплатять викуп сеньйору».

Панщина	Натуральний оброк	Грошовий оброк	Інші повинності
Робота на полі та в господарстві сеньйора на перевезенні	Частина врожаю зернових, фрукти, овочі, птахи, яйця, ремісничі	Гроші, отримані від продажу вироблених у	Пекти хліб у печі сеньйора, тиснути виногради у пресі сеньйора,

вантажів і ремонті доріг	вироби, сіно, дрова.	господарстві продуктів.	з'являтися на суд сеньйора.
-----------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------

3. Сеньйори та васали.

Серед феодалів були старші, що давали землю і молодші, що несли службу на землю. Старших за станом феодалів називали сеньйорами. Феодалів, що перебували у залежності від сеньйора, називали васалами. Сеньйор дарував васалу землю за службу - феодал. Феодал, що отримав васала, він міг не тільки віддавати землю в утримання зеленим селянам, але й передати власним васалам.